

11.3.2009

SÁMEDIKKI DIEVASČOAHKKIN CELKKII ALKU-FIDNU BIRRA

Sámedikki dievasčoahkkin lea čoahkkimisttis 10.3.2009 cealkán guovlohálddaha ođasmahttinfidnu birra (ALKU-fidnu). Sámedikki dievasčoahkkima mielde guovlohálddaha ovddidanfidnu ii váldde ollege vuhtii sámiide vuodđolágas ja sámediggelágas dorvvastuvvon iežaset giela ja kultuvrra guoski iešráđđema. ALKU-fidnus berre dahkat vuđolaš árvoštallama sámiid iešráđđema dilis ja gaskavuodas ođastussii. ALKU-fidnus berre dahkat evttohusaid sámiid iešráđđema ovddideamis ja čielgasit sámiid iešráđđema ollái gullelaš barggaid sirdimis sámediggái ráđdehusprográmma ja vuodđolága mielde.

Vuodđolága ja sámediggelága válmmaštallamis ja ásahuvvon lágaid almmolašvuodustusain vulgojuvvui das, ahte sámiid giela ja kultuvrra guoski iešráđđen manná ovddos iige maŋos. Vuodđolága njuolggadusaid laktin sámiid iešráđđenorgána, Sámedikki, vuodđudeapmái mearkašedje álggu ja politihkalaš-hálddahaslaš rámaid ráhkadeami sámiid iešráđđema sisdoalu ovddideapmái boahttevuodas. Guovlohálddaha ođasmahttin, mii dál lea jođus, rabadettiin mánggaid stáhta hálddabusbarggaid guoski njuolggadusaid ja sirddedettiin barggaid virgeoapmahaččas nubbái addá vejolašvuoda sámiid iešráđđema dorvvasteapmái ja viidásabbot ovddideapmái jagiid 1993-1995 láhkaválmmaštallamis gávnnavuvvon prinsihpaid ja ulbmiliid mielde.

Guovlohálddaha ođasmahttinfidnus lea goittotge válmmaštallon sámegeiela, sámeoahpaha ja sámegeielat sosiála- ja dearvvasvuodabálvalusaid stáhtadoarjagiid guoskevaš hálddahaslaš nuppástusat, mat bohtet ollašuvadettiin dovdomassii jogo hedjonahttit jo áigáiožžojuvvon sámiid iešráđđema dahje eastit sámiid iešráđđema ovddideami. Sámiid sajádat ja vuoigatvuodát iežaset giela ja kultuvrra guoski iešráđdemii bohtet hedjonit ja sámiid iežaset iešráđđema ovddideapmi bisánit, joba mannat maŋos jos ALKU-fidnu ollašuvvá.

Sámiid iešráđđema hedjonahttet ja dan ovddideami estet golbma ođastussii gullelaš evttohusa:

- sámegeielat ja sámegeiela oahpahussii dárkkuhuvvon stáhtadoarjagiid sirdin oahpahusministeriijas guovlohálddabusvirgebáikái (iige sámiid iežaset iešráđđema bargun) (gielddaid stáhtaruhtaortnega ođasmahttimis),
- sámi giellalágas dárkkuhuvvon stáhtadoarjagiid mieđiheami sirdin vuoigatvuohtaministeriijas guovlohálddabusvirgebáikái (iige sámiid iežaset iešráđđema bargun) ja
- sámegeielat sosiála- ja dearvvasvuohtabálvalusaid dorvvasteapmái dárkkuhuvvon stáhtadoarjaga sirdin eret sámiid iešráđdemis juohkinláhkai njuolgga gielddaide.

Máinnašuvvon hálddabusbarggut gullet čielgasit sámiid iežaset giela ja kultuvrra guoskevaš iešráđđema ollái ja daid galgá jogo sirdit riikkadási virgeoapmahaččas njuolgga sámiid iešráđđenorgánai, Sámediggái, dahje sealluhit (sosiála- ja dearvvasvuohtabálvalusaid stáhtadoarjja) Sámedikki bargun. Sámediggi ii dohkket sámiide vuodđolágas dorvvastuvvon iešráđđema hedjonahttima ja dan ovdáneami bisánahttima.

Sámedikki guovddáš evttohusat:

1. ALKU-fidnu lánkaásaheamis ja fidnu buktin nuppástusain hálldahussii ja stáhtadoarjjaortnegii galgá lágidit sámediggelága § 9:s dárkkuhuvvon ráddádallamiid, čielggadit fidnuid váikkuhusaid sámegillii ja sámiid vuoddolágalaš kulturiešráddemii.
2. Sámi giellalága 1086/2003 galgá čuovvut ALKU-fidnu válmmaštallamis ja fidnu ollašuvvamis.
3. Sámediggái galgá sirdit sámiid ruovttuguovllu eanangoddeprográmma ráhkadeami ja maiddái skuvlema, luondduriggodagaid, birrasa ja johtolaga ráhkkan- ja plánenbargguid.
4. Guovlohálldahusvirgeoapmahaččat galget ráddádallat ja ráhkadit ovttasbargus sámiid ruovttuguovllu ja sáme kultuvrra guoski strategiijaáššebáhpáriid.
5. Sámeoahpahusa oahpaheaddjiid bálkáheapmái dárkkuhuvvon stáhtadoarjagiid (L1998/635; nuppástus 1998/1186, 43§ 2mom) hálldahus galgá sirdit Sámedikki bargun. Stáhtadoarjagiid ollái galgá sirdit heilla sámeoahpahusa fuolakeahhtá das gos oahpahusa lágideaddji skuvlla lea.
6. Sámi giellalága § 31:s dárkkuhuvvon ruhtadanbarggut sirdojit Sámedikki hálldašepmái.
7. Guovlohálldahusvirgebáikkiide ollašuohtto sáme gielat bálvalanossoat sámiid ruovttuguvlui.
8. Sámediggi evttoha, ahte sáme gielat sosiála- ja dearvvasvuohtabálvalusaid ruhtadan-, gohcin- ja stáhtadoarjjabarggut sirdojit Sámediggái Sámedikki evttohusa mielde.
9. ALKU-fidnu galgá giedahallat vuoddoláhkaváljagottis.
10. ALKU-fidnus vuhtiiváldo ráddehusprográmma ulbmil sámiid kulturiešráddema dorvvasteamis ja ILO 169-soahpamuša ratifieremis ja maiddái davviriikkalaš sámesoahpamuša ratifieremis.

Lassediedut:

ságajodiheaddji Klemetti Näkkäljärvi

tel: +358505242109

klemetti.nakkalajarvi@samediggi.fi